

Bulletin advokacie

eFocus

Bulletin advokacie je stavovský odborný časopis, vydávaný Českou advokátní komorou, zapsaný do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik ČR, a je držitelem prestižního ocenění Právnický časopis ČR pro rok 2011 a 2012, 2014 a 2015.

Z posledního čísla pro Vás vybíráme: První setkání se zapsaným mediátorem z pohledu praxe

autor: JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D., JUDr. Filip Gantner

V občanském soudním řízení stále přibývá případů využití alternativních postupů při řešení sporu prostřednictvím mediace prováděné zapsaným mediátorem. V tomto článku přiblížíme očima zapsaného mediátora některé praktické aspekty tzv. prvního setkání se zapsaným mediátorem nařízeného soudem.

V souvislosti s přijetím zákona o mediaci bylo do občanského soudního řádu vloženo ustanovení, podle něž, je-li to vhodné a účelné, může předseda senátu účastníkům řízení nařídít první setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin a přerušit řízení na dobu nejdéle 3 měsíců. Zapsaného mediátora si mají primárně zvolit účastníci řízení; nedohodnou-li se bez zbytečného odkladu na jeho osobě, vybere jej ze seznamu vedeného Ministerstvem spravedlnosti předseda senátu. Po uplynutí 3 měsíců pak soud v řízení pokračuje.

Tento článek popíše některé dílčí aspekty institutu prvního setkání se zapsaným mediátorem a pokusí se nabídnout řešení některých sporných otázek, které v souvislosti s aplikací ust. § 100 odst. 2 o. s. ř. přinesla praxe.

1. První setkání s mediátorem nařízené soudem není totožné s mediací

Na úvod považujeme za potřebné zdůraznit, že **první setkání s mediátorem není samotnou mediací**, jak ji vymezuje § 2 písm. a) zákona o mediaci; účelem prvního setkání tedy není provedení mediace coby neformálního procesu směřujícího k uzavření dohody mezi stranami sporu, ale **toliko seznámení účastníků řízení s principy, výhodami a účelem mediace a zjištění, zda by případně účastníci řízení byli nakloněni možnému provedení mediace. Mediace je zahájena nikoli rozhodnutím soudu o nařízení prvního setkání s mediátorem, ale teprve uzavřením smlouvy o provedení mediace.** Není však zároveň vyloučeno (naopak je tato situace vcelku obvyklá), že po seznámení stran s institutem mediace v rámci prvního setkání s mediátorem dochází k podpisu smlouvy o provedení mediace a z důvodu časové úspory se ihned přistoupí k provedení mediace.

Toto rozdělení má zásadní praktické dopady; některým z nich se věnujeme níže v tomto textu. Jedním z nejzásadnějších je skutečnost, že pouze mediátor je vázán v obou případech povinností mlčenlivosti ohledně skutečností, jež při setkání se stranami zazní. Strany tuto mlčenlivost zakládají smluvně, tedy zpravidla až prostřednictvím uzavření smlouvy o provedení mediace. I proto by až do samotného zahájení mediace neměl zapsaný mediátor v rámci prvního setkání zjišťovat od stran podrobnosti o

případu, resp. by je před uzavřením smlouvy o provedení mediace měl alespoň upozornit, že tyto informace nejsou chráněny mezi stranami povinností mlčenlivosti.

2. Vhodnost a účelnost nařízení prvního setkání soudem má soud zkoumat případ od případu

První setkání může soud nařídit, je-li to vhodné a účelné. Samotné zhodnocení „vhodnosti a účelnosti“ nařízení prvního setkání určuje předseda soudního senátu; účastníci řízení v tomto případě nemají proti takovému rozhodnutí možnost mnoho namítat, vezmeme-li v úvahu, že proti usnesení o nařízení prvního setkání není odvolání přípustné.

Je však samozřejmě možné, aby soud se svým záměrem přerušit řízení a nařídit první setkání se zapsaným mediátorem dopředu seznámil účastníky řízení a v součinnosti s nimi vyhodnotil účelnost takového procesního postupu.

Obecně je možné poznamenat, že nařízení prvního setkání je **vhodné v případech, kdy mezi účastníky probíhala či dosud probíhá dlouhodobá (typicky obchodní) spolupráce, a je zde zájem na udržení nebo obnovení této spolupráce i v budoucnu, v některých sousedských či spotřebitelských sporech, dále ve věcech týkajících se rodinného práva, pracovního práva, otázek náhrady újmy na zdraví nebo ochrany osobnosti, kde je žádoucí vyjasnit některé motivy jednání toho kterého účastníka, což může být pro úspěšné a přátelské vyřešení sporu klíčové**. Zejména je nařízení prvního setkání vhodné v těch právních věcech, kde se soudu skutková či právní situace jeví jako nejasná či velmi komplikovaná nebo kde na straně účastníků může existovat silný zájem na narovnání vzájemných vztahů mimosoudně či bez veřejného soudního projednání, a nikoli soudním rozhodnutím. Právě soudní řešení sporu, kdy jedna strana je vítězem a druhá poraženým, velmi často tyto vztahy spíše zhorší, než aby je napravilo, což brání další účinné spolupráci či koexistenci stran sporu.

Soud hraje v těchto případech zcela jedinečnou roli - po zhodnocení předložených důkazních návrhů si totiž může udělat poměrně jasnou představu o tom, zda by nařízení prvního setkání s mediátorem bylo přínosné (slovy zákona „účelné a vhodné“), a samotné usnesení o nařízení prvního setkání se tak může opírat o zcela konkrétní důvody. Nařízení takového prvního setkání je pak zcela v souladu s principy mediace a pro soud i strany sporu je takovýto postup namístě.

Naopak v některých případech soudy bohužel přistupují k nařizování prvních setkání mechanicky a bez bližšího seznámení se s případem, což může v konečném důsledku řešení právní věci účastníků jenom zdržet a zvyšovat jim náklady na vedení sporu. Jinými slovy - ne vždy je žádoucí první setkání vůbec nařizovat a provádět mediaci. V praxi jsme např. čelili situaci, kdy soud nařídil první setkání s mediátorem ve sporu o zaplacení peněžité částky ve výši zhruba 900 Kč.

S ohledem na skutečnost, že samotné **náklady účastníků na uskutečnění prvního setkání s mediátorem** (a to nehovoříme o nákladech na provedení mediace jako takové, která navíc nutně nemusí skončit dohodou stran) by v tomto případě **mohly přesahovat žalovanou částku, nebylo možné považovat nařízení prvního setkání s mediátorem za vhodné a účelné**.

Kromě případů, kdy žalovaná částka je vůči reálným nákladům celého mediačního procesu marginální, pak **není nařízení prvního setkání s mediátorem vhodné např. ani v případě, kdy se skutkový stav jeví jako zcela zřejmý, kdy není důvod narovnávat a nastavovat budoucí vztahy mezi stranami sporu, nebo kdy je pro stranu (resp. její právní postavení, včetně vztahu ke třetím osobám) nezbytné, aby ve věci rozhodl soud**. K mediaci zpravidla rovněž

nejdou vhodné spory, kde se vyskytlo násilí jedné ze stran vůči druhé (ať se to již týká oblasti rodinného práva, sousedských sporů, nebo výjimečně i sporů obchodních). Problematická je mediace také tehdy, pokud by uzavření dohody mohla bránit duševní porucha některé strany, případně byla dána jiná zřejmá nerovnováha mezi stranami (různé vztahy majetkové, citové či jiné závislosti apod.).

Je tudíž **nezbytné, aby soud při zvažování nařízení prvního setkání se zapsaným mediátorem pečlivě zvažoval, zda okolnosti případu jsou tomu nakloněny, a v případě pochybností o vhodnosti a účelnosti takového postupu nerozhodl autoritativně, nýbrž vyzval k vyjádření účastníků řízení a možnost uskutečnění prvního setkání diskutoval přímo s nimi.** Tímto způsobem je možné se vyhnout nejen navyšování nákladů způsobenému neúčelně nařízeným prvním setkáním s mediátorem, ale rovněž nedůvodnému protahování celého řízení. Soud má ve smyslu § 100 odst. 1 o. s. ř. usilovat o to, aby mezi účastníky byl spor vyřešen smírně; v tomto ohledu má k dispozici kromě možnosti nařízení prvního setkání s mediátorem i další (a v některých případech i vhodnější) procesní instrumenty. To samozřejmě neznamená, že by byl soud vyjádřením účastníků jakkoli vázán; nařízení prvního setkání s mediátorem může být účelné, i když některá ze stran nemá o mediaci zájem. Není výjimečné, že úspěšnou mediací skončí i takové setkání s mediátorem, na nějž jedna ze stran (a někdy i obě) přišla s úmyslem mediaci nezahajovat. Zde záleží samozřejmě na schopnostech mediátora, zda strany přesvědčí, že by měly dát mediaci šanci. Nicméně podstatné je, že (ne)ochota stran dát mediaci šanci by neměla být pro soud tím nejdůležitějším kritériem při rozhodování, zda setkání s mediátorem nařídít či nikoli. Jak už jsme totiž naznačili výše, účelem setkání s mediátorem je ukázat stranám, že by mediace mohla být pro řešení jejich sporu přínosná a vzbudit v nich zájem tento postup zkusit.

Dále čtěte >>> [zde](#).

Bulletin advokacie, Bulletin advokacie online
Česká advokátní komora

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotáční recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotáční recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrttek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)